

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і
науки,
молоді та спорту України
29 березня 2012 року № 384

Форма № Н-3.03

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

(найменування центрального органу управління освітою, власник)

АДАПТИВНИЙ СПОРТ (додаткова спеціалізація)

(назва навчальної дисципліни)

ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

підготовки спеціаліст

(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

напряму 7.01020201 «Спорт (за видами діяльності)»
спеціальності 7.01020201 «Спорт (за видами діяльності)»

(Шифр за ОПП ...)

Львів
2013-2014 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Львівський державний університет фізичної культури

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Пітин М.П. – доц., к.фіз.вих.

Обговорено та рекомендовано до видання Президією Науково-методичної комісії з напрямку підготовки 7.01020201 – Спорт (за видами діяльності).

“_____” _____ 20__ року, протокол №__

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Адаптивний спорт» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» спеціальності 7.01020201 «спорт (спорт за видами діяльності)».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є знання про важливі аспекти професійної діяльності фахівця галузі фізичної культури і спорту у адаптивному спорті.

Міждисциплінарні зв'язки: «Адаптивний спорт», «Загальна теорія підготовки спортсменів», «Теорія і методика спорту вищих досягнень», «Психологія спорту».

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Змістовий модуль 1. Загальна характеристика паралімпійського спорту.

Змістовий модуль 2. Особливості організації та проведення змагань з паралімпійських видів спорту.

Змістовий модуль 3. Особливості підготовки спортсменів паралімпійських нозологій.

Змістовий модуль 4. Практична діяльність фахівця з паралімпійського спорту.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою** навчальної дисципліни «Адаптивний спорт (додаткова спеціалізація)» в системі підготовки фахівців є вивчення особливостей організації та діяльності складових Паралімпійського спорту у світі та Україні, змагальної діяльності у паралімпійських видах спорту, процесу підготовки неповносправних спортсменів різних нозологічних груп.

1.2. **Завданнями** дисципліни «Адаптивний спорт (додаткова спеціалізація)» є формування професійних знань щодо організації адаптивного спорту, методики проведення навчально-тренувальних занять та організації процесу спортивної підготовки інвалідів різних нозологій та рівня збереження рухових можливостей (з вадами інтелекту, з пошкодженнями опорно-рухового апарату, з вадами зору) та професійних вмінь застосування цих знань у практичній діяльності, використання сучасних засобів і методів спортивного тренування спортсменів-інвалідів, застосування деонтологічно адекватних комунікативних засобів.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні процесі вивчення дисципліни студенти повинні:

знати:

історичні етапи становлення та розвитку, організаційну структуру інститутів Паралімпійського спорту у світі та Україні; особливості видів спорту, що входять до програми Паралімпійських ігор; мету, зміст і особливості функціональної класифікації спортсменів;

вміти:

застосовувати у практичній діяльності одержані знання, забезпечувати організацію, планувати та проводити навчально-тренувальний процес. організувати та проводити змагання.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 180 години / 5 кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1. Загальна характеристика паралімпійського спорту

Тема 1. "Адаптивний спорт" у системі освіти фахівця спеціальності "Спорт".

Зв'язок навчальної дисципліни з іншими науками. Особливості наукової діяльності у адаптивному спорті. Адаптивний спорт як складова Олімпійського руху. Термін «Паралімпіада». Загальна характеристика Паралімпійських ігор.

Тема 2. Зародження та формування паралімпійського спорту.

Загальна характеристика Сток-Мандевільського періоду розвитку паралімпійського руху. Загальна характеристика I Паралімпійського періоду. Загальна характеристика II Паралімпійського періоду. Загальна характеристика III Паралімпійського періоду. Хронологія літніх Паралімпійських ігор. Хронологія зимових Паралімпійських ігор. Представництво нозологічних груп спортсменів у літніх Паралімпійських іграх. Представництво нозологічних груп спортсменів у зимових Паралімпійських іграх.

Тема 3. Міжнародний параолімпійський комітет та його діяльність.

Основні завдання Міжнародного паралімпійського комітету. Структура Міжнародного паралімпійського комітету. Функціональні обов'язки складових Міжнародного паралімпійського комітету. Президенти Міжнародного паралімпійського комітету.

Змістовий модуль 2. Особливості організації та проведення змагань з паралімпійських видів спорту.

Тема 4. Організація та проведення змагань у Паралімпійському спорті.

Організаційні аспекти проведення змагань з паралімпійських видів спорту. Особливості забезпечення суддівства. Схеми проведення змагань. Умови визначення переможця неофіційного командного заліку. Типове положення про проведення змагання.

Тема 5. Характеристика паралімпійських видів спорту.

Особливості змагальної діяльності з видів спорту паралімпійської програми. Відмінності правил змагань та особливості видів спорту Олімпійської та Паралімпійської програм. Правила та основи суддівства з паверліфтингу, голболу, бочії та ін. розподіл видів спорту за нозологіями.

Тема 6. Функціональні паралімпійські класифікації.

Значення класифікацій спортсменів у Паралімпійському спорті. Основні принципи класифікацій спортсменів у Паралімпійському спорті. Функціональні класифікації спортсменів з пошкодженнями опорно-рухового апарату та ураженнями зору в різних видах спорту. Загальні принципи формування команд та стартових груп у видах спорту.

Змістовий модуль 3. Особливості підготовки спортсменів паралімпійських нозологій.

Тема 7. Паралімпійський спорт в Україні.

Керівні організації адаптивного спорту в Україні. Національний Паралімпійський комітет України. Український центр фізичної культури і спорту інвалідів "Інваспорт". Федерація спорту глухих України. Федерація спорту інвалідів з вадами зору. Федерація спорту інвалідів з вадами опорно-рухового апарату. Спортсмени України у Паралімпійських Іграх.

Тема 8. Відбір та орієнтація неповносправних осіб до занять параолімпійськими видами спорту.

Значення активна реабілітації у залученні неповносправних до занять спортом. Корекційно-реабілітаційні програми. Задатки та здібності. Особливості відбору, добору та орієнтації у зростанні спортивної майстерності неповносправних. Етапи багаторічної підготовки.

Тема 9. Спеціальне обладнання у Паралімпійському спорті. Особливості супроводу спортсменів-паралімпійців.

Технічні пристрої, що використовуються спортсменами у змагальній діяльності. Коротка характеристика протезів, візків, засобів безпеки та орієнтування. Тренажери та пристрої у тренувальному процесі спортсменів-паралімпійців. Основні принципи супроводу спортсменів з ураженнями опорно-рухового апарату. Основні принципи супроводу спортсменів з ураженнями зору. Організація переміщень спортсменів у змінних умовах.

Тема 10. Еволюція спортивного візка та основи техніки володіння спортивним візком.

Значення візків для досягнення результату. Класифікація візків. Особливості спортивного візка на етапах розвитку його технологічної структури. Особливості спортивних візків у різних видах спорту. Основні правила добору візків. Правила безпечного користування візками. Основи

вмінь та навиків володіння візком. Особливості переміщення спортсменів на візках.

Тема 11. Особливості підготовки спортсменів з ураженнями опорно-рухового апарату.

Нозологічні особливості підготовки спортсменів з пошкодженням хребта і спинного мозку. Корекційно-реабілітаційна програма як попередня базова підготовка спортсменів-інвалідів. Обладнання для корекційно-реабілітаційної програми. Рекомендовані види спорту корекційно-реабілітаційної програми. Силова підготовка в корекційно-реабілітаційній програмі. Стретчинг в корекційно-реабілітаційній програмі. Контроль фізичної підготовленості в корекційно-реабілітаційній програмі. Візки для інвалідів з пошкодженнями хребта і спинного мозку. Проведення нетрадиційних змагань серед спортсменів з пошкодженнями хребта і спинного мозку. Особливості підготовки спортсменів з пошкодженнями хребта і спинного мозку. Форми церебрального паралічу. Спортивна підготовка інвалідів з наслідками церебрального паралічу. Особливості підготовки спортсменів з наслідками церебрального паралічу. Підготовка спортсменів з ампутаціями. Коригування центру маси тіла спортсменів з ампутаціями.

Тема 12. Особливості підготовки спортсменів з ураженням зору.

Особливості змагальної діяльності спортсменів з вадами зору. Нозологічні особливості підготовки спортсменів з вадами зору. Основні завдання підготовки спортсменів з вадами зору. Види спорту, що рекомендовані для спортсменів з вадами зору. Організація тренувань спортсменів з вадами зору. Тренування спортсменів з вадами зору в метанні дротиків у мішень. Тренування спортсменів з вадами зору в командних спортивних іграх. Методика технічної підготовки спортсменів з вадами зору.

Модуль 2

Змістовний модуль 1. Практична діяльність фахівця з паралімпійського спорту.

Тема 1. Організаційні та методичні аспекти діяльності фахівця паралімпійського спорту.

Організаційні аспекти роботи Львівського обласного центру фізичної культури і спорту інвалідів «Інваспорт». Організаційні аспекти роботи Львівської організації активної реабілітації неповносправних осіб «Стимул»). Організаційні аспекти роботи Фонду реабілітації інвалідів Особливості організації та проведення тренувальних занять із спортсменами з ураженням зору (голбол, плавання, шахи). Особливості організації та проведення тренувальних занять із спортсменами з наслідками дитячого церебрального паралічу (легка атлетика, теніс). Організація аспекти роботи з виготовлення та реалізації візків (на базі Львівського протезного заводу). Опорні точки навчання техніки володіння візком. Опорні точки навчання техніки

переміщення неповносправних. Організація та проведення рекреаційних занять та рекреаційних ігор для осіб з ураженнями хребта та спинного мозку. Організація та проведення комплексних змагань з паралімпійських видів спорту.

3. Рекомендована література

Базова:

1. Брискин Ю.А. Адаптивный спорт / Ю. А. Брискин, С. П. Евсеев, А. В. Передерий. – М.: Советский спорт, 2010. – 316 с. – ISBN: 978-5-9718-0460-4.
2. Бріскін Ю. А. Вступ до теорії спорту інвалідів: [навч. посіб. для студ. ВНЗ фіз.. вих.. і с.] / Юрій Бріскін, Аліна Передерій. – Л.: «Апріорі», 2008. – 68 с., іл.. – ISBN: 78-966-8256-71-4
3. Бріскін Ю.А. Організаційні основи Паралімпійського спорту: навчальний посібник. - Л.: «Кобзар», 2004. - 180 с., іл.
4. Бріскін Ю. А. Спорт інвалідів : [підруч. для студ. ВНЗ фіз. виховання і спорту] / Ю. А. Бріскін. – К. : Олімпійська література, 2006. – 263 с. – ISBN 966-7133-79-6

Допоміжна:

1. Аристова Л. В. Физкультурно-спортивные сооружения для инвалидов: [учебн. пособ.] / Аристова Л. В. – М.: «Советский спорт», 2002. – 192 с. – ISBN: 5-85009-761-9
2. Білий Т. В. Футбол інвалідів: метод. посіб. за заг. ред. В. В. Строкатова та Ю. А. Бріскіна / Т. В. Білий, Ю. А. Бріскін, О. В. Колобич, О. Ф. Огерчук, В. В. Строкатов. – Л.: «Край», 2006. – 70 с. – ISBN: 966-547-221-6
3. Брискин Ю. Идеи олимпизма в спорте инвалидов / Брискин Юрий // Наука в олимпийском спорте: межд. научн.- теорет. журн. – К.: Олімпійська література, 2007. – Вип. 2. – С. 137-141 – ISBN: 966-8792-13-0
4. Евсеев С. П. Адаптивная физическая культура: [учебн. пособ.] / Евсеев С. П., Шапкова Л. В. – М.: «Советский спорт», 2000. – 240 с. – ISBN: 5-85009-607-8
5. Строкатов В. Спортивна підготовка інвалідів з пошкодженнями опорно-рухового апарату / Строкатов В., Сапронов М. // Оздоровча і спортивна робота з неповносправними : зб. наук. ст. з проблем фіз. виховання і спорту та фіз. реабілітації неповн. – Л.: Тарас Сорока, 2004. – С. 44-45 – ISBN: 966-8460-05-7
6. Щербаков И. А. Баскетбол на колясках / И. А. Щербаков, М. А. Уваров – М.: Терра-Спорт, 2001. – 80 с. – ISBN 5-93127-063-9

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен, залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання:

- Написання конспектів самопідготовки;
- Опитування на семінарах;

- Підготовка практичних робіт (для студентів денної форми навчання);
- Написання самостійних робіт;
- Написання контрольної роботи (для студентів заочної форми навчання)
- Екзамен, залік

Програмні вимоги з дисципліни “Адаптивний спорт”

1. Характеристика понять “Олімпійський спорт”, “Паралімпійський спорт”, “Дефлімпійський спорт”, “Спеціальні Олімпіади”.
2. Цільово-результативні аспекти Паралімпійського спорту.
3. Вплив занять спортом на соціальний статус інвалідів.
4. Значущість занять спортом для інвалідів з пошкодженнями опорно-рухового апарату.
5. Значущість занять спортом для інвалідів з вадами зору.
6. Нозології в інвалідному спорті, їх характеристика.
7. Діяльність сера Людвіга Гуттманна та Міжнародної федерації Сток-Мандевіллських Ігор.
8. Організаційна структура Паралімпійського спорту.
9. Керівні організації Паралімпійського спорту.
10. Загальна характеристика Паралімпійського спорту
11. Структура Міжнародного Паралімпійського комітету.
12. Функції Міжнародного Паралімпійського комітету.
13. Хронологія літніх Паралімпійських ігор.
14. Характеристика літніх Паралімпійських ігор 1956-1984 рр.
15. Характеристика літніх Паралімпійських ігор 1988-2012 рр.
16. Програма літніх Паралімпійських ігор.
17. Особливості формування програм літніх Паралімпійських ігор в період 1960-1984 рр.
18. Особливості формування програм літніх Паралімпійських ігор в період 1988-2012 рр.
19. Хронологія зимових Паралімпійських ігор.
20. Програма зимових Паралімпійських ігор.
21. Значення суддів у забезпеченні змагальної діяльності.
22. Положення про проведення змагань.
23. Кошторис проведення змагань.
24. Кошторис для участі у змаганнях.
25. Загальна характеристика голболу як виду спорту.
26. Загальна характеристика бочі як виду спорту.
27. Загальна характеристика регбі на візках.
28. Загальна характеристика волейболу сидячи.
29. Загальна характеристика паверліфтингу.
30. Відмінності видів спорту Олімпійської та Паралімпійської програм.
31. Особливості змагальної діяльності видів спорту у Паралімпійських та олімпійських видах спорту.

32. Функціональні класифікації спортсменів-інвалідів у різних видах спорту.
33. Основні функціональні принципи формування команд та стартових груп.
34. Стартові групи спортсменів у літніх Паралімпійських іграх.
35. Стартові групи спортсменів у зимових Паралімпійських іграх.
36. Підготовка спортсменів з пошкодженнями хребта і спинного мозку.
37. Корекційно-реабілітаційна програма для інвалідів-спортсменів – передумова спортивної підготовки.
38. Завдання корекційно-реабілітаційної програми.
39. Зміст корекційно-реабілітаційної програми.
40. Обладнання для корекційно-реабілітаційної програми.
41. Рекомендовані види спорту корекційно-реабілітаційної програми.
42. Контроль фізичної підготовленості в корекційно-реабілітаційній програмі
43. Візки для інвалідів з пошкодженнями хребта і спинного мозку.
44. Проведення нетрадиційних змагань серед спортсменів з пошкодженнями хребта і спинного мозку.
45. Особливості підготовки спортсменів з пошкодженнями хребта і спинного мозку.
46. Особливості змагальної діяльності спортсменів з пошкодженнями опорно-рухового апарату.
47. Специфічні вимоги до організації змагань серед спортсменів з пошкодженнями хребта і спинного мозку.
48. Форми церебрального паралічу
49. Спортивна підготовка інвалідів з наслідками церебрального паралічу.
50. Особливості підготовки спортсменів з наслідками церебрального паралічу.
51. Підготовка спортсменів з ампутаціями.
52. Коригування центру маси тіла спортсменів з ампутаціями.
53. Підготовка спортсменів з вадами зору
54. Основні завдання підготовки спортсменів з вадами зору
55. Види спорту, що рекомендовані для занять з інвалідами з вадами зору.
56. Тренування спортсменів з вадами зору в метанні дротиків у мішень
57. Тренування спортсменів з вадами зору в командних спортивних іграх.
58. Особливості змагальної діяльності інвалідів з вадами зору.
59. Основні завдання підготовки спортсменів з комплексними вадами.

Залікові вимоги

1. Організаційна структура Львівського обласного центру фізичного виховання і спорту інвалідів «Інваспорт».
2. Характеристика основних напрямів діяльності Львівської організації активної реабілітації неповносправних осіб «Стимул».
3. Характеристика основних напрямів діяльності львівського осередку Фонду реабілітації інвалідів.
4. Зміст тренувальних завдань при підготовці спортсменів у голболі.
5. Характеристика основних напрямів діяльності Львівського казенного експериментального підприємства засобів протезування і пересування.
6. Основні види візків.

7. Характеристика емоційної сфери спортсменів різних нозологічних груп в умовах тренувальних занять (згідно практичних занять).
8. Матеріально-технічне забезпечення навчально-тренувального процесу спортсменів-інвалідів у Львівській області.
9. Особливості проведення рекреаційних ігор для осіб з ураженням хребта та спинного мозку.